

Pepeljuga

Kruna je mrtva. Sloboda pepelu!

Pepeljuga je, po smatranju nekih, anti-feministička junakinja i predložak stereotipnosti rodne uloge. Za zagovornice ženske afirmacije, njen karakter jasan je ogled o društveno poniženoj, kapacitetski nerazvijenoj čistačici. Pokunjena, ona bespogovorno radi za druge. Obesnažena i zaustavljena u stagnaciji, uklonjena je iz takmičarstva s muškarcima. Zatočenica je lošeg patrijarhalnog vremena i ženo-mrziteljskog principa. Nesamostalna i bez-perspektivna, pluta u neodređenom očekivanju spasitelja koji će njezino pasivno bjedništvo konačno preobraziti u dosanjano blagostanje.

Pa ipak, posljednjih desetak godina u igranim filmovima društava (formalno) ravnopravnih i (pravno) jednakih muškaraca i žena, revitalizira se baza upravo njezine priče. Možda i ne iz sasvim feminističkih razloga, hollywoodska Pepeljuga nastupa 2021., a četiri godine kasnije slijedi je i Snjeguljica.

Potreba reanimacije njihovih bajki ukazuje na dirljivu intuitivnost suvremenog gledatelja koji, virenjem u zbivanje s tristogodišnjim odmakom, razmatra poziciju vlastitog trenutka.

Pepeljuga je (u svim inačicama svoje priče) omalovažena porobljenica vlastite obitelji. Izvan ambijenta koji bi se zvao domom, u maćehinski bez-empatičnoj situaciji, samožive sestre služe se dosjetljivim zahtjevima kako bi bespotrebnim radom ponizile (naizgled) nemoćnu Pepeljugu.

Ona nepobunjeno prihvaća uvredljive zadatke. Nevoljko, ali smjerno razbire grašak od pepela. Iako sestrinski degradirana, predana je dosadnoj i nametnutoj preokupaciji. Dok tašte djevojke dangube smišljanjem zlobnog podčinjavanja drugih, u svojoj samokontroliranosti, Pepeljuga je djelatna rob koji redi situaciju. Izložena smjesi pepela i zrnja, ona strpljivo razabire ispravno (sjeme) od krivog.

Pepeljugine moći sazrijevaju i ona, poput oholica, poželi otići na bal. Svojom željom hrabro se zauzima za promjenu situacije. Diskretno pobunjena, vlastito stanje ne smatra nesavladivim i drži se dostojnom plesa na dvoru. Iako (izvanjski) obespravljen, Pepeljuga je samosvjestan i u vlastitoj vrijednosti neizgubljen subjekt.

Odlazak na bal, u većini je inačica priče, uvjetovan čarolijom. Uspjeh nauma traži situacijsku sreću. Pepeljugi je potrebna prilika na dar. Prihvaća i onu ograničenog roka (do ponoći), nakon kojeg se sve ponovno kviri. Njena namjera treba magiju šanse.

Posrednom podrškom Vile, Princ se zaljubljuje u naravnost strpljive razvrstačice zdravih sjemenki iz čađavog praha. On nije zadivljen njenom magijski dobivenom haljinom koja se prelakom pretvara u ofucanu prnju. Gledajući dublje od neugledne površine, na poslijetku joj, naklonjen nad njenim dronjkom, obuva svjetlucavu, staklenu cipelu.

Kako je svakom dvoru sasvim dovoljno služavki, otužno bi bilo pretpostaviti kako je Princ na balu tražio još jednu. Između blještavila haljina, u gužvi oholog robovanja taštini, on traži onu koja je u stečenoj samo-ovladanosti postala princezom i prije dolaska na dvor. On ne spašava (svečanom opravom) maskiranu Pepeljugu od stvarnosti njene

bijede već je potvrđuje u onome što ona suštinski i je (kraljevna svoje situacije).

Princ i Princeza utvrđuju uzajamni obrazac ravnopravnosti. Obaraju ropske principe ljudskih veza. Njihova ostvarena ljubav nije doseg Prinčeve potrebe (da se ženi) niti Pepeljuginu nužde (da se obogati) nego obračun s ponižavateljskim principom onih koji zlobno drobe tuđu vrlinu kao bezvrijednu stvar. Opravdano je zato očekivati da će takvi vladari svoje kraljevstvo učiniti uistinu sretnim.

Baveći se Pepeljuginom pričom, ali živeći u svom filmu, suvremeni muškarac i žena, (donekle) izmjenjuju njezinu bajku.

Tako moderna junakinja, poput svoje tradicionalne prethodnice, samo-disciplinirano radi. Marljivija i od nje, opsesivno prihvaća suvišne zadatke. Susret na dvoru zamjenjuje natjecanjem kojim nastoji nadmašiti princa u udovoljavanju maćehinskim prohtjevima. Snishodljiva, ona ne izbjegava sestrine zahtjeve nego ih traži čak i još. Ambiciozna u samo-žrtvenoj poslovnosti, ponosno služi svakoj besmislenoj ideji podrugljive sredine.

Ipak, drukčija od stare Pepeljuge, za svoje napore ona je i nagrađena. Poticana da se krasi skupocjenostima, samo-zaboravlja svoju nemoć. Suvremena pokćerka objedinjuje patnju trpne Pepeljuge i užitak oholih sestara. Ona junački spaja nekada razdružene (polu)sestre, uz glasno odobravanje prezrive maćehe.

Suvremena Pepeljuga ne želi bal. Uzajamna (plesna) skladnost za nju je gubitak vremena kojeg štedi kako bi ga, samo-posvećena, iskoristila u druženju sa (uspješnom) samom sobom. Neovisna, ona se samo-dokazuje. Autonomna, ne daje obećanja jer vjernost ipak duguje samo sebi samoj.

Pomisao na vilu smatra zlom obmanom. Nepovjerljiva, smatra kako je prilika za cilj drukčiji od maćehinskog unaprijed osuđena na propast. Poistovjećena sa krivotvorenom obitelji, konačno postaje dobro adaptirana kći. Dok se poslušno i udaljeno od nekadašnje naravi čađavo samo-potvrđuje, ponosno prkosi (željenom) Princu lomeći zlato i kraseći se novom, krunom od pepela.